

บทที่ ๓

การบริหารโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

ในการศึกษา การบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ๓.๑ หลักการบริหารทั่วไปของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา
- ๓.๒ การบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา
- ๓.๓ การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา
- ๓.๔ สรุป

๓.๑ หลักการบริหารทั่วไปของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

การบริหารจัดการศึกษาที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญของการบริหารการศึกษาหรือบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ดังได้กล่าวมาแล้วว่าโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามภารกิจของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ดังนั้นจึงมีการกล่าวถึงการพัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ของโรงเรียนประเภทนี้ ดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ บริบทพัฒนาการของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้นได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไว้ว่า มีจุดกำเนิดต่อจากโรงเรียนราษฎร์ของวัด ซึ่งโรงเรียนราษฎร์ของวัดในสมัยนั้นได้ตั้งขึ้นมาโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องโรงเรียนราษฎร์ของวัด พุทธศักราช ๒๔๘๘ เมื่อโรงเรียนราษฎร์ของวัดจัดตั้งขึ้นแล้วก็ได้รับความนิยมจากสังคมเป็นอย่างดี และได้ดำเนินการจัดการศึกษาเจริญก้าวหน้ามากขึ้นโดยลำดับ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นช่วงที่คณะสงฆ์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์จากโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด มาเป็นหลักสูตรใหม่ เรียกว่าบาลีศึกษาสามัญศึกษาและปริทัศน์ศึกษา พร้อมกับให้ยกเลิกระเบียบของคณะสงฆ์ว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดเสีย และกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี^๑ ที่คณะสงฆ์จัดขึ้นใหม่แทน แต่เหตุการณ์ปรากฏต่อมาว่าทำให้พระภิกษุสามเณรไม่นิยมเรียนหลักสูตรใหม่ที่คณะสงฆ์ปรับปรุงขึ้น ทำให้พระภิกษุและสามเณรที่เคยเรียนในโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดจำนวนมากได้พากัน

^๑ พระมหาธีรสุข ธรรมสาโร, "การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาสำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

เข้าชื่อกันเป็นนักเรียนโรงเรียนราชบุรีของวัด ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก

ต่อมากรมการศาสนาได้ออกหนังสือที่ ศธ. ๐๔๐๖/๓๐๓๕ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๙ เรื่องโรงเรียนราชบุรีของวัด ถึงเจ้าคณะจังหวัด โดยอ้างถึง มติของมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๕/๒๕๐๙ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๙ มติของมหาเถรสมาคม มีมติไม่อนุมัติการจัดตั้งและการโอนโรงเรียนราชบุรีของวัด จนกว่าจะได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบโรงเรียนราชบุรีของวัด พ.ศ. ๒๔๘๘ ให้เหมาะสม ก่อน จากมติของมหาเถรสมาคมนี้มีผลทำให้ไม่มีการอนุมัติการจัดตั้งโรงเรียนราชบุรีของวัดเพิ่มขึ้นมาอีก เหตุการณ์นี้ดำเนินมาโดยลำดับ

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือด่วนมากที่ ศธ ๑๐๐๒/๓๐๔๖๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๒ ถึงกรมการศาสนา แจ้งว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้วัดและพระภิกษุได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาอีกครั้ง อันจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐด้านการจัดการศึกษาสงเคราะห์ให้แก่เยาวชนที่ยากจน และพระภิกษุสามเณรให้ได้ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนประเภทนี้ และเน้นให้โรงเรียนได้พัฒนาการเรียนการสอน และการอบรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนเป็นพิเศษกว่าโรงเรียนทั่วไป ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยผดุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญมั่นคงถาวรตลอดทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจและศรัทธาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนของชาติ จึงได้แก้ไขปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องโรงเรียนราชบุรีของวัด พุทธศักราช ๒๔๘๘ และออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๓๒ พร้อมกับขอให้กรมการศาสนานำเสนอมหาเถรสมาคมให้รับทราบระเบียบตามที่แนบเสนอ ต่อมาเลขาธิการมหาเถรสมาคมจึงได้นำเรื่องนี้เสนอต่อมหาเถรสมาคม ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๓๓ วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๓ เพื่อรับทราบ ต่อมาจึงได้มีมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๕/๒๕๓๓ เรื่อง การโอนโรงเรียนราชบุรีของวัดมาเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๓๒ จึงมีผลทำให้เกิดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อย่างถูกต้องตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา^๒

๓.๑.๒ ความเป็นมาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ ๔๔๙ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกันจุก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ ๖๗๑๖๐ จำนวนเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ๖๔ ตารางวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓ สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน

^๒ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๓-๑๗.

๓.๑.๓ หลักการการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์

การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันไป เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรต่าง ๆ สนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วย^๓

ทั้งนี้ ผลผลิตของการจัดการศึกษาได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษา ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนท้าย คือ การมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และสังคมมีสภาพที่พึงประสงค์ ดังนั้นหลักการการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา มีดังนี้

๑. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

๒. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินภายนอกจากหน่วยงานภายนอก

๓. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

๔. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

๓.๑.๔ เพื่อสนองตอบนโยบายรัฐและคณะสงฆ์ด้านการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

สืบเนื่องจาก เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ได้ประชุมปฏิบัติการการจัดการศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ท่านได้มีเจตนารมณ์ที่จะนำการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเข้ามาไว้ในโรงเรียนในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดโรงเรียนวิถีพุทธขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมาในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระพุทธทาสภิกขุ (เกี่ยว อุปเสโณ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ประจักษ์ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึงโรงเรียนระบบปกติทั่วไป แต่เน้นการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

^๓ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน, การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๗).

ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาชีวิตโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญาและมีเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต โรงเรียนวิถิพุทธจึงเป็นโรงเรียนที่นำวิถีวัฒนธรรมของชาวไทยส่วนใหญ่แต่เดิมา ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจชีวิตอย่างแท้จริงและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยระบบการศึกษาตามหลักพุทธธรรม ๓ ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้ในการฝึกอบรมให้ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้าน สู่การพัฒนาที่สมบูรณ์ได้ หากเจ้าคณะพระสังฆาธิการให้การสนับสนุนโรงเรียนวิถิพุทธในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ บ้านเมือง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิตโดยส่วยรวมของประชาชน ที่ประชุมมหาเถรสมาคม พิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบ ให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนวิถิพุทธ ตามมติที่ ๒๐๗/๒๕๔๗ พร้อมกับให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และรองเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ แจ้งเจ้าคณะจังหวัดเพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองให้การส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนวิถิพุทธ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการและผู้รับผิดชอบโรงเรียนวิถิพุทธ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ดร. อติศัย โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการและผู้รับผิดชอบโรงเรียนวิถิพุทธจากเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๑๗๕ เขต ณ หอประชุมพุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จากคำกล่าวรายงานของ นายนิวัตร นาคะเวช ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ต่อ ดร. อติศัย โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่าขณะนั้นได้มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการแล้ว จำนวน ๑๑,๑๐๐ โรงเรียน และการดำเนินการโรงเรียนวิถิพุทธยังได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากเจ้าคณะพระสังฆาธิการเป็นอย่างดี สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนวิถิพุทธ ในครั้งนี้ ประกอบด้วยเจ้าคณะพระสังฆาธิการประมาณ ๑๘๐ รูป ผู้รับผิดชอบโรงเรียนวิถิพุทธจากเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง ๑๗๕ เขต นอกจากนี้ยังมีพระนิสิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย และได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เป็นอย่างดียิ่ง การประชุมครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการผนึกกำลังครั้งสำคัญทั้งของรัฐบาลและคณะสงฆ์ ที่จะปกป้องคุ้มภัยกับเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติให้เติบโตขึ้นอย่างเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานที่จะรักษาพระพุทธศาสนาและเป็นผู้นำที่ดีของประเทศชาติในอนาคตต่อไป^๔ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะสนองตอบนโยบายรัฐและคณะสงฆ์ด้านการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ ดังกล่าวมาแล้วจึงต้องตั้งโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาขึ้นมาเพื่อให้ทำหน้าที่นี้

จากหลักการบริบททั่วไปของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประวัติและความ เป็นมาของสถานศึกษา ความสำคัญของการจัดการศึกษาถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บอกถึง

^๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **โรงเรียนวิถิพุทธ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑-๓.

มาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับต้องร่วมมือกันดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องทางวิชาการ ที่จะทำให้นักเรียนมีประสิทธิผลตามที่ต้องการ และเพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองภัยกับเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติให้เติบโตขึ้นอย่างเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานที่จะรักษาพระพุทธศาสนาและเป็นผู้ที่ดีของประเทศชาติในอนาคตต่อไป

๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยายบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา โดยท่านพระครูสิริพัชรากร ได้นำแนวคิดหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ มาเป็นพื้นฐานของการดำเนินการจัดระบบและกลไกในการศึกษาการจัดการของโรงเรียน ดังนั้นความหมายทางการศึกษาของโรงเรียนจึงเน้นตามปรัชญาการศึกษาที่ว่าการศึกษาเป็นการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิต ไม่ใช่เพียงการศึกษาไปเพื่อการหาเลี้ยงชีพเท่านั้น การศึกษาที่ให้ความรู้ทางโลกและพัฒนา ความเฉลียวฉลาดโดยไม่ก่อให้เกิดอุปนิสัยที่ติงามเป็นการศึกษาที่ไร้ค่าโดยสิ้นเชิง การศึกษาที่แท้จริงอยู่ที่การมุ่งบ่มเพาะหัวใจของนักเรียนให้มี ความเมตตาและมีมนุษยธรรม ไม่ควรทำให้เกิดความเหินแกล้วและจิตใจที่คับแคบ การศึกษาต้องเป็นเครื่องมือในการยกระดับจิตใจมนุษย์ สามารถเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยที่ดีให้กับมนุษย์ได้ รวมถึงปลูกฝังความคิดเรื่องการเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ให้กับนักเรียนได้ จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของมนุษย์ ซึ่งมีแนวคิดเบื้องต้นของการจัดสภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ในด้านต่าง ๆ มีลักษณะดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ ด้านคุณลักษณะที่ดีของบุคลากรในโรงเรียน

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยการบูรณาการหลัก ภาวนา ๔^๕ ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญคือ “ครู” โดยครูทุกคนของโรงเรียนต้องได้รับการอบรมให้ ความรู้เรื่องการทำสมาธิ^๖ เพื่อจะได้สามารถนำไปใช้นำสมาธิให้กับนักเรียนในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตลอดจนสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยใช้สมาธิเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาและยกระดับจิตใจของนักเรียนมากกว่าจะเน้นด้านวิชาการ ครูของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาทุกคนจำเป็นต้องมีความเข้าใจและเห็นสอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าว โดยโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยามีระบบการคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ครูของโรงเรียนที่ละเอียดซึ่งได้วางเกณฑ์ในการคัดเลือกครูโดยพิจารณาจากคนที่มีความตั้งใจดี มีความรักความเมตตาต่อนักเรียนเป็นส่วนสำคัญที่สุด เมื่อนักเรียนได้พบครูที่มีความเมตตา นักเรียนก็จะรู้สึกสบายใจ ปลอดภัย รู้ว่าครูไม่มีวันทำร้ายเขา ไม่ลงโทษหรือตีเขา นักเรียนก็จะมีความสุข มีความสุข กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิดต่อหน้าผู้อื่นได้ และครูจะต้องเป็นแบบอย่างความประพฤติที่ดีงามให้กับนักเรียนทั้งในด้านการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่

^๕ อ้างถึง ภาวนา ๔ หมายถึง การพัฒนา, การฝึกอบรม, การเจริญ, การทำให้เป็นขึ้นหรือมีขึ้น มี ๔ อย่างคือ ๑) ภาวนากาย คือ การพัฒนากาย ๒) สติภาวนา คือ การพัฒนาความประพฤติ การอบรมศีล ๓) จิตตภาวนา คือ การฝึกอบรมจิตใจ การพัฒนาจิตใจ ๔) ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา

^๖ ดูรายละเอียดใน ที.ปา ๑๑/๒๒๘/๒๓๑; อัง.ติก.๒๐/๕๙๙/๓๘๕; ขุ.ปฎิ.๓๑/๙๒/๗๐.

กิจกรรมายาต่าง ๆ ดังนั้นหากทุกคำพูดของครูจะมีพลังสามารถเข้าถึงจิตใจนักเรียนได้ ครูจะต้องทำตามที่ตัวเองพูด ท่านพระครูสิริพัชรกร กล่าวว่า “โรงเรียนจะมีกฎสำหรับครู ๒ ข้อซึ่งครูต้องปฏิบัติ กฎข้อแรกคือ จงเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง สอนอย่างไรต้องทำอย่างนั้น หากครูไม่เชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองพูดแล้ว คำพูดนั้นก็จะเป็นคำพูดที่ไร้พลัง นักเรียนก็จะไม่เชื่อถือ เพราะฉะนั้นครู ต้องไม่สอนในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติไม่ได้ เพราะมันจะมีความเสียหายมากกว่าจะเป็นของดี ครูจะต้องฝึกตนเองก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้ได้ ส่วนกฎข้อที่สองคือ การกลับไปดูกฎข้อที่หนึ่งใหม่ กล่าวคือเป็นการเตือนสติตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนของตน ซึ่งในปัจจุบันไม่ใช่ว่าโรงเรียนจะหาครูที่มีคุณสมบัติที่ดีได้ง่าย”^๗

ดังนั้นกระบวนการคัดเลือกและพัฒนาครูของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาจึงมีความพิถีพิถันเป็นพิเศษ เริ่มตั้งแต่การประกาศรับสมัครครูไปยังสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งที่มีสาขาการศึกษาที่ผลิตครู เมื่อมีผู้มาสมัครทางโรงเรียนจะเชิญให้ผู้สมัครทั้งหมดมาเข้าค่าย^๘ อยู่ที่โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ประมาณ ๓ วัน เพื่อประเมินว่าครูมีคุณสมบัติเหมาะสมกับปรัชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน หรือไม่ โดยโรงเรียนจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ทุกอย่างโดยกระบวนการคัดเลือกจะเริ่มตั้งแต่วันที่วันแรกผู้บริหารของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาทำการบรรยายให้ผู้สมัคร ได้เข้าใจวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ปรัชญา และแนวทางการเรียนการสอนของโรงเรียนว่าเป็นแบบใด ทางโรงเรียนจะมุ่งเน้นเรื่องคุณธรรม เป็นสำคัญ ครูจะต้องสอนอย่างไรเป็นต้น เพื่อให้ผู้สมัครเข้าใจว่าโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาไม่เหมือนกับ โรงเรียนอื่น ๆ อย่างไร ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจมีผู้สมัครบางคนขอถอนตัวด้วยเหตุผลที่ตนเองไม่เหมาะสมกับวิธีการสอนในรูปแบบดังกล่าว ในวันที่สองผู้บริหารของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาจะอธิบาย ถึงภารกิจของครูที่ต้องทำการฝึกสมาธิ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ต้องมีความเสียสละ ไม่มีโอกาสไปเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยว ต้องอยู่อย่างเรียบง่าย ซึ่งเมื่อถึงวันที่สองอาจมีผู้สมัครบางคนขอถอนตัวเนื่องจากไม่มีความพร้อมที่จะเสียสละมากเกินไปในที่สุดก็จะเหลือผู้สมัครเพียงร้อยละ ๒๕ ของจำนวนผู้สมัครทั้งหมด จนกระทั่งในวันที่สามทางโรงเรียนจะนำนักเรียนมาให้ครูได้ทดลองสอน เพื่อสังเกตพฤติกรรม ดูความรักความเมตตาที่ครูแสดงออก ซึ่งนักเรียนจะรับรู้ได้รวดเร็วว่าครูคนไหนมีความเมตตา ครูคนไหนรักเขา นักเรียนก็จะไปเกาะติดอยู่กับครูคนนั้น ซึ่งในขั้นตอนนี้นักเรียนก็จะมีส่วนในการคัดเลือกครูด้วยและในที่สุดก็จะได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมและเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียนที่สุด

เมื่อได้ครูใหม่มาบรรจุแล้วโรงเรียนจะทำการอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้โดยใช้กระบวนการเดียวกันกับการพัฒนานักเรียน คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งจะมีคณะผู้บริหารของโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับครู ทั้งต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียนรวมถึงการเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของการให้ความรักความเมตตา การฝึกสมาธิ การปฏิบัติตัวในโรงเรียน เป็นต้น จากประสบการณ์ของโรงเรียนชัยบอนวิทยาที่ผ่านมาพบว่า เมื่อนำรูปแบบกระบวนการเหล่านี้ ไปปฏิบัติ

^๗ พระครูสิริพัชรกร, อ่างใน นานันตดา ชื่นแสงเนตร, “การศึกษาเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของโรงเรียนสัตยาไส”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๘๘.

^๘ คุรุละเอียดยใน กรมการศาสนา, *คู่มือการจัดค่ายคุณธรรมเยาวชน*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๗-๒๙.

จริงจะสามารถกระตุ้นให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเมื่อจิตใจเปิดรับการเปลี่ยนแปลงจากนั้นทั้งพฤติกรรมทางกายและพฤติกรรมทางใจก็จะมีพัฒนาอย่างต่อเนื่องในเวลาต่อมาโรงเรียนก็จะได้ครูคนใหม่ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนพร้อมจะทำหน้าที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับนักเรียนของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ตามปรัชญาและเป้าหมายที่ทางโรงเรียน กำหนดไว้

๓.๒.๒ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาได้พัฒนาวิธีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๕๓ ตามลำดับอย่างต่อเนื่องโดยโรงเรียนได้มีการจัดประชุมใหญ่เพื่อจะพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ อันจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับโรงเรียนอื่นได้ปฏิบัติตามสำหรับแนวทางหนึ่งที่โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยานำมาพัฒนาวิธีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ โรงเรียนคือ การให้ความสำคัญกับนักเรียน โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การเรียน การสอนต้องเป็นการสร้างความรู้คู่คุณธรรมหลังจากนั้นรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาจึงเข้าสู่รูปแบบของการบูรณาการมากขึ้น โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และมีการผสมผสานความรู้คู่คุณธรรมในลักษณะที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น

๓.๒.๓ การจัดการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาได้จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงองค์ประกอบและปัจจัยแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์หลายประการ ตั้งแต่การเลือกสถานที่ตั้งของโรงเรียน โดยกำหนดว่าจะต้องเป็นสถานที่ที่มีความสงบ เป็นธรรมชาติ มีป่า มีภูเขา และแม่น้ำ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจของนักเรียน และครูมีการปลูกสร้างอาคารเรียนที่มีทางเดินเชื่อมโยงถึงห้องเรียนในทุกระดับชั้น เป็นต้น

ส่วนสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ได้มีการจัดเตรียม หนังสือ สื่อ อุปกรณ์การศึกษารวมถึงบางห้องก็มีเครื่องดนตรีไว้ในห้องเรียนอีกด้วย โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาตระหนักว่าบรรยากาศรอบห้องเรียนจะมีผลต่อประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ของนักเรียน กล่าวคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย จึงต้องจัดสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนให้เกิดความรู้สึกละมุนคลาย เป็นกันเอง มีสงบ สร้างความรู้สึกรัก และสามัคคีให้เกิดขึ้นได้ ทำให้นักเรียนมีความต้องการในการเรียนรู้มากขึ้น

๓.๒.๔ การเรียนการสอนที่บูรณาการไตรสิกขาที่นำมาประยุกต์ใช้กับนักเรียน

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยามีการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านจิตวิญญาณ เพื่อเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในความหมายของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ให้นักเรียนได้ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อันประกอบด้วยคุณค่าความเป็นมนุษย์ ทั้ง ๕ ประการ บูรณาการไตรสิกขา ได้แก่ ธรรมะ (ความประพฤติชอบ) อหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) จัดเป็นศีลสิกขา สันติ (ความสงบ) เปรมา (ความรักความเมตตา) จัดเป็นจิตตสิกขา และ สัตยะ (ความจริง) จัดเป็นปัญญาสิกขา^๙ ดังนั้นวิธีการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยบอน

^๙ ที.ปา. ๑๑/๒๒๘/๒๓๑ ; อภ.ติก ๒๐/๕๒๑/๒๙๔.

วิทยา จึงต้องเป็นไปเพื่อการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียน และวิธีการสอนของโรงเรียน จะมีหลักการสอนที่เน้นการนำเอาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้ง ๕ ประการ มาอธิบายในการเรียน การสอนควบคู่ไปกับการสอนรายวิชาความรู้ทั่วไป หลักการสอนตรง ๕ ประการ คือ การสวดมนต์ และการนั่งสมาธิ เป็นจุดเริ่มต้นของการสอนในทุกชั้นเรียนทุกครั้ง จากนั้นเล่านิทานที่เกี่ยวข้องกับ คุณธรรมที่ครูต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ และร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมข้อนั้นจบลงด้วยการทำ กิจกรรมที่นักเรียนสนใจและสอดคล้องกับคุณธรรมนั้น ๆ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาในโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา คือ การพัฒนาอุปนิสัยที่ดีงามในตัว นักเรียนให้สมบูรณ์ อุปนิสัยที่ดีงามก็คือคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้ง ๕ ประการซึ่งเกี่ยวข้องกับการ พัฒนาในทุก ๆ ด้านของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อมีความต้องการมนุษย์ผู้มีความสมบูรณ์มีศักยภาพอย่างเต็มที่ วิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาจึงต้องพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้ง ๕ ประการ บูรณาการไตรสิกขาตามองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑) ศีลสิกขา

๑.๑ ธรรมะ (ความประพฤติชอบ)

ความประพฤติชอบจะช่วยพัฒนาด้านกายภาพของนักเรียน โรงเรียนต้องสอน ให้ นักเรียนรู้จักใช้มือของเขาในการกระทำสิ่งที่ดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและกระทำหน้าที่ของตนเอง ให้ดี ที่สุดเท่าที่สามารถกระทำได้ ต้องสอนให้นักเรียนใช้ปากและลิ้นพูดแต่ความจริง พูดแต่สิ่งที่ดี และมี ประโยชน์ พูดด้วยความอ่อนหวานเต็มไปด้วยความรักความเมตตาต่อผู้อื่น หูก็ใช้ฟังแต่สิ่งที่ดี ฟัง เรื่องราวดีมีสาระประโยชน์ต่อตนเอง ตาก็ใช้มองแต่สิ่งที่ดีและรู้เห็นบทเรียนจากสิ่งที่อยู่รอบตัว ดังนั้น การที่จะปฏิบัติตนด้วยความประพฤติชอบ^{๑๐} จะต้องป้อนข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญให้กับจิตสำนึก เพื่อที่จะยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันความประพฤติชอบนี้จะสร้าง โปรแกรมที่สำคัญให้กับ ชีวิตนักเรียนด้วย เพราะทุกสิ่งจะถูกบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึก การเรียนการสอนของโรงเรียนชัยบอน วิทยาจะยึดหลัก ๓ H คือ Head – สมอง, Heart – หัวใจ และ Hand – การกระทำ หมายถึง การ กระทำทุกอย่างต้องสอดคล้องกับสมองและหัวใจ การเรียนการสอนจึงเริ่มต้นจากคิดดี คิดด้านบวก แล้วถ่ายทอดออกเป็นการกระทำที่ดี ดังนั้นในการช่วยให้นักเรียนมีความประพฤติชอบนั้น จึงมีวิธี สอดแทรกคุณค่าของความเป็นมนุษย์เข้าไปในบทเรียนด้วย ตัวอย่างเช่น วิชาวิทยาศาสตร์ สอนเรื่อง น้ำ น้ำนั้นเมื่อทำให้เย็นจะกลายเป็นก้อนน้ำแข็ง แต่ถ้าทำให้มีอุณหภูมิสูงขึ้น จะระเหยเป็นไอ ใน ทำนองเดียวกันในชีวิตมนุษย์หากเรามีแต่ความสงบเยือกเย็น เราก็จะเป็นคนที่มีความมั่นคงเข้มแข็ง เหมือนน้ำที่กลายเป็นน้ำแข็ง แต่ถ้าหากเราเป็นคนโมโหง่าย ก็เท่ากับตัวเรากำลังเผาผลาญตัวเองทำให้ พลังงานสูญเสียไปเรื่อย ๆ เหมือนกับน้ำที่ระเหยเป็นไอ ตัวเราจะรู้สึกเหนื่อยและเกิดอาการไม่สบาย การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์เข้าไปในวิชาพลศึกษา เช่น การเล่นกีฬา จะสอดแทรกในเรื่อง ความสามัคคี มีการสอนเน้นความสามัคคีของสังคมสืบต่อไป การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันในสังคม เป็นต้น

ในการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเพื่อเป็นบ่อเกิดของความประพฤติชอบของนักเรียน นั้น โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาจะปลูกฝังผ่านทั้งทางการเรียนการสอนและกิจกรรมประจำวันของนักเรียน

^{๑๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), สามไตร, พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๔๗.

ด้วยกล่าวคือ เข้า เวลา ๐๘.๐๐ น. เข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ นั่งสมาธิ การเรียนกับธรรมชาติรอบตัว นักเรียน ทุกคนจึงเปี่ยมล้นไปด้วยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการบูรณาการวิชาความรู้ไปสู่การใช้ชีวิตแม้กระทั่งตอนก่อนจะรับประทานอาหารเช้าในทุกวัน มื้อของโรงเรียน จะมีบทสวดมนต์ที่เป็นการกล่าวเตือนจิตสำนึกให้กับนักเรียนอยู่ตลอดเวลา บทสวดคือ “เราขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ผู้ให้ ชีวิตเรามา เราขอขอบพระคุณคุณครูผู้อบรมสั่งสอนและธรรมชาติผู้ให้อาหารกับเรา เราขอตั้งใจ รับประทานอาหารเช้าเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำหน้าที่ของเราให้สมบูรณ์ และรับใช้ช่วยเหลือทุกคนด้วยความรัก ความเสียสละและอ่อนน้อมถ่อมตน” ใน ทุก ๆ วันนี้นักเรียนได้กล่าวบทสวดนี้จึงเป็นการรับข้อมูลที่ดีเพื่อยกระดับจิตใจให้ดีขึ้น จนเกิดเป็นคุณลักษณะนิสัยที่ดีอยู่ในจิตใต้สำนึกของนักเรียนอย่างถาวร

๑.๒ อหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)

ความไม่เบียดเบียนนั้น เป็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ช่วยในการพัฒนานักเรียน ในด้านสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น กล่าวคือ ความไม่เบียดเบียน^{๑๑} คือการใช้ร่างกาย วาจาและจิตใจ ของมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว สิ่งแวดล้อมอันประกอบด้วยมนุษย์ สังคม สัตว์ ธรรมชาติ โลกและจักรวาล มนุษย์นั้นควรอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นสุข มนุษย์ไม่ควรสร้างความเดือดร้อนใด ๆ ให้กับสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะด้วยร่างกายหรือจิตใจ มนุษย์เราควรระลึก ไว้เสมอว่าตัวเรานั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม หากมนุษย์ทำร้ายผู้อื่นหรือทำร้ายสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะทางใดก็ตาม ก็เท่ากับว่ามนุษย์กำลังร้ายตัวเองแต่หากเรารักผู้อื่น เราก็ย่อมได้รับความรัก กลับคืนเช่นกัน การทำร้ายผู้อื่นนั้นไม่ได้หมายถึงการทำร้ายร่างกายอย่างเดียวเท่านั้น เพราะบางครั้งมนุษย์อาจทำร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่นด้วยคำพูดหรือความคิดได้ คำพูดและความคิดนั้นมีอิทธิพลมากต่อความรู้สึก เช่น การเรียนการสอนหากครูกล่าวคำพูดใดก็ตามในแง่ลบกับนักเรียน คำพูดเหล่านั้นย่อมฝังอยู่ในใจใต้สำนึกของนักเรียน เมื่อเวลาผ่านไปนักเรียนอาจลืมคำพูดเหล่านั้น แต่ในใจใต้สำนึกคำพูดเหล่านั้นกลับติดตัวนักเรียนไปตลอดเวลา และจะมีอิทธิพลต่อตัวนักเรียนโดยที่เขาไม่รู้ตัว ในขณะที่เดียวกันตัวครูก็ได้บันทึกเอาคำพูดในแง่ลบเหล่านั้นไว้ในใจใต้สำนึกของครูและสิ่งนั้นย่อมส่งผลต่อครูในทางลบเช่นกัน ความคิดก็เป็นแรงผลักดันที่สามารถส่งผลต่อการทำร้ายผู้อื่นได้ ดังนั้นมนุษย์ต้องรู้จักควบคุมความคิดและคำพูดไม่ให้ไปทำร้ายผู้อื่น ต้องพยายามทำจิตใจให้เต็มไปด้วยความคิดที่มีเมตตาต่อผู้อื่น

นอกจากการไม่เบียดเบียนมนุษย์ด้วยกันแล้ว ครูต้องรู้จักให้นักเรียนไม่เบียดเบียนธรรมชาติรอบ ๆ ตัว ทั้งสัตว์ พืช ต้นไม้ต่าง ๆ ควรทำความเข้าใจให้นักเรียนรับรู้ว่าเป็นระบบนิเวศสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เช่น ถ้าสัตว์ชนิดหนึ่งสูญพันธุ์ไป มันก็จะมีผลต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และธรรมชาติโดยรวม มนุษย์เราควรเข้าใจสัจธรรมที่ว่าเรานั้นเป็นหนึ่งเดียวกับทุกสิ่ง หากเราทำร้ายสิ่งใดก็คือการทำร้ายตนเอง ดังนั้น ครูต้องสอนให้นักเรียนรักธรรมชาติและดูแลธรรมชาติในทุก ๆ ด้าน เพราะมนุษย์และธรรมชาติต้องอยู่ร่วมกัน

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ทุกคนในโรงเรียนบริโภคอาหารสะอาด ถูกหลักอนามัยโดย ท่านพระครูสิริพัชรากร ให้เหตุผลถึงการปลูกฝังการเป็นนักบริโภคให้กับนักเรียนตั้งแต่เล็กว่า แม่ว่านักเรียนของโรงเรียนชัยบอนวิทยา จะบริโภคอาหารสะอาดถูกหลักอนามัยตั้งแต่

^{๑๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๔๔.

เด็ก แต่ก็ไม่ขาดสารอาหาร กลับได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์อย่างครบถ้วน นักเรียนของโรงเรียน วัดชัยบ่อนวิทยา มีร่างกายแข็งแรงและเจริญเติบโตตามวัย เพราะนักเรียนอยู่ในบรรยากาศที่ดี ได้รับการเอาใจใส่เรื่อง การออกกำลังกายสม่ำเสมอ บริโภคผักที่ปลอดสารพิษ นักเรียนจึงไม่ประสบปัญหา เรื่องสุขภาพ ทั้งยังเป็นคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง อารมณ์ร่าเริงแจ่มใสอีกด้วย อีกประการหนึ่ง การปลูกฝังให้นักเรียนไม่บริโภคเนื้อสัตว์นั้นยังเป็นการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องการไม่เบียดเบียนสัตว์ใหญ่ ใ้กับนักเรียน เพราะทางโรงเรียนต้องการให้นักเรียนมีความสงบเนื่องจากคนที่รับประทานผักกับคนที่รับประทานเนื้อสัตว์จะมีความแตกต่างกัน คนที่รับประทานเนื้อสัตว์นั้นจะมีสภาวะอารมณ์ที่คล้าย ๆ จะรับรู้สีกของสัตว์เข้ามาในตัวเอง ทั้งความโกรธ ความดุร้าย ตามธรรมชาติของสัตว์ แต่คนที่รับประทานผักจะมีสภาวะอารมณ์ที่สงบ ไม่มีปัญหาเรื่องระบบขับถ่ายและยังมีอายุยืนยาวอีกด้วย ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่ดีให้กับตัวเอง การไม่เบียดเบียนคือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างตนเองและผู้อื่นรวมถึงสัตว์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นักเรียนต้องสร้างความกลมกลืนระหว่างความคิด จิตใจและการกระทำ ให้สอดคล้องกัน โดยมีมโนธรรมเป็นตัวชี้แนะ เพราะเมื่อตัวเรามีความกลมกลืนภายในตัวเราเองแล้ว ก็เป็นการง่ายที่จะสร้างความกลมกลืนกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การไม่เบียดเบียนเป็นคุณค่าที่ก่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาทุก ๆ ด้านของมนุษย์^{๑๒}

๒) จิตตสิกขา

๒.๑ สันติ (ความสงบสุข)

ความสงบสุขจะช่วยพัฒนานักเรียนในด้านอารมณ์และจิตใจ วิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยบ่อนวิทยา จะเป็นไปในแนวทางที่ป้องกันไม่ให้เกิดความโกรธ^{๑๓} ความต้องการ ความอิจฉาริษยา ความยึดมั่นถือมั่น ความหยิ่งยโส และอารมณ์ในด้านลบต่าง ๆ ออกจากจิตสำนึกของนักเรียน การที่จะทำเช่นนั้นได้ขั้นแรกต้องสร้างความรักความเมตตาให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักเรียนก่อน เพราะความรักจะช่วยให้เกิดความสงบในตัวนักเรียน ครูต้องสอนให้นักเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเองและควบคุมจิตใจด้วยการทำสมาธิหรือการสงบนิ่ง การทำสมาธิจะช่วยให้อารมณ์สงบเยือกเย็นและยังช่วยให้ความจำดีขึ้นซึ่งก็หมายถึง เมื่อจิตใจสงบแล้วนักเรียนสามารถดึงเอาข้อมูลที่นักเรียนต้องการจากจิตใต้สำนึกออกมาใช้ได้

จิตใจของมนุษย์นั้นประกอบด้วยจิตสำนึกที่รับรู้ได้และอีกส่วนที่ไม่ได้รับรู้ ส่วนที่ไม่ได้รับรู้นั้นแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ จิตใต้สำนึกและจิตเหนือสำนึก

จิตเหนือสำนึก คือ การหยั่งรู้หรือมโนธรรม ส่วนจิตใต้สำนึก คือ ความจำและประสบการณ์ในอดีตซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมและประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ไม่ว่าจะเป็นเห็น ได้ยิน สัมผัส คิด หรือมีประสบการณ์อะไร มนุษย์ก็จะเก็บบันทึกเอาไว้ในจิตใต้สำนึก จิตใต้สำนึกจะไม่ลืมอะไรเลย แต่การที่จะจำได้ต้องเรียกข้อมูลจากจิตใต้สำนึกให้ขึ้นมาอยู่ในระดับจิตเหนือสำนึกให้ได้ก่อน ซึ่งหากจะเรียกข้อมูลนั้นจากจิตใต้สำนึกให้ได้หรือเรียกว่าเป็นการพัฒนาความจำของตัวเราได้ก็คือ การใช้วิธีการฝึกสมาธินั่นเอง อารมณ์ความโกรธ ราคะ ความอิจฉาต่าง ๆ ของนักเรียนก็จะอยู่ในสภาวะของความ

^{๑๒} พระครูสิริพัชรกร, อ่างใน นานัดดา ชื่นแสงเนตร์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๔.

^{๑๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ทำอย่างไรจะหายโกรธ, พิมพ์ครั้งที่ ๕๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด ,๒๕๔๗), หน้า ๑๗-๑๘.

สงบสุขตลอดเวลาในชีวิต จิตใจของนักเรียนย่อมสูงขึ้นสู่ระดับจิตเหนือสำนึก การฝึกสมาธิจะช่วยให้การยกระดับจิตใจเป็นไปได้เร็วยิ่งขึ้น จิตเหนือสำนึกคือจิตที่บริสุทธิ์ ซึ่งรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นมโนธรรมที่อยู่ภายในตัวของมนุษย์ซึ่งคอยชี้นำในชีวิตของมนุษย์ คือ ครูที่อยู่ในตัวเราเป็นจุดกำเนิดของแรงบันดาลใจและความหยั่งรู้ภายในตัวเรา ทั้งนี้การฝึกสมาธิถือว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์แก่ทุก ๆ คน เพราะเมื่อนักเรียนสามารถมีสมาธิในการเรียนมากขึ้นก็จะช่วยให้มีความจำที่ดีมากขึ้น อันเป็นผลดีต่อการเรียนต่อไป

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาใช้หลักการศึกษา โดยมุ่งหวังสิ่งที่ดีจากนักเรียนมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยการตั้งคำถามที่ดีและสร้างสรรค์ โน้มนำให้สวดมนต์ปฏิบัติสมาธิ ระลึกถึงบุญคุณของคนอื่น บุญคุณของสรรพสิ่ง มีความนอบน้อม มีความเคารพ มีความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่นให้กับนักเรียน โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในความพยายามที่จะดึงศักยภาพซ่อนเร้นหรือความดีงามที่มีอยู่ในตัวนักเรียนออกมาให้ได้มากที่สุด เป็นวิธีการเรียนการสอนที่กระตุ้นความดีงามของนักเรียนด้วยการใช้การแสดงความรักของครูต่อนักเรียน ความจริงใจ ความเป็นกันเอง การให้เกียรตินักเรียน เพื่อมุ่งพัฒนาความดีงามในตัวนักเรียนให้ปรากฏออกมาให้ ชัดเจนเป็นรูปธรรม

๒.๒ เปรมา (ความรักความเมตตา)

ความรักความเมตตาเป็นคุณธรรมพื้นฐานของอุปนิสัยที่ดีงาม ความรักความเมตตาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทุกประการในโรงเรียนครูทุกคนต้องมีความรักความเมตตาอยู่ในหัวใจ เมื่อครูเต็มไปด้วยความรัก ไม่ว่าครูจะมีการสอนในรูปแบบใด ก็จะสามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การศึกษาที่มีความรักความเมตตาเป็นรากฐาน สำคัญทั้งการเรียนการสอน โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องมีความรู้สึกเอาใจใส่นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ยอมรับความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนว่าต่างมีความสำคัญเหมือนกัน ครู ต้องเป็นผู้ให้ความสนใจ รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ครูต้องมีความจริงใจกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การเรียนรู้ที่แท้จริงจะเกิดขึ้นเมื่อครูอยู่ในฐานะผู้เอื้อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง จะต้องมีความรักความเมตตา^{๑๔} ต้องสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นและต้องเรียนรู้วิธีการที่จะกระตุ้นให้นักเรียนนำคุณค่าของความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายในโดยดีการใช้การฝึกสมาธิเป็นเครื่องมือ

ลอเรน เบอร์โรวส์ (Loraine Burrows) กล่าวว่า นักเรียนในแต่ละชั้นเรียนจะได้รับการเรียนการสอนจากครูในเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกมาเป็นอันดับแรกก่อนเรื่องของความเป็นวิชาการ ด้วยวิธีการสอนของครูที่ใช้ความรักความเมตตาอย่างแท้จริง จะสร้างความรู้สึกที่ดี ความอบอุ่นให้นักเรียน เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องทางวิชาการต่าง ๆ ที่ครูต้องการจะสอนได้ ในส่วนของบรรยากาศการเรียนการสอนในทุกชั้นเรียนก็ต้องเป็นบรรยากาศของการเรียนที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา ไม่ใช่การฝึกใจ บังคับ การว่ากล่าวตักเตือนของครูอยู่ตลอดเวลาที่สอน ความสัมพันธ์ ของครูกับนักเรียนควรเป็นไปในรูปแบบของมนุษย์ที่มีจิตใจเหมือน ๆ กัน ควรเป็นความสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วย

^{๑๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอสอาร์พรินต์เมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒๔-๑๒๗.

ความรัก ความจริงใจบรรยากาศการเรียนแบบนี้จะส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน อยากที่จะเรียน ไม่ปฏิเสธการเรียนรู้ที่ตนเองต้องมีหน้าที่เรียนรู้ในทุก ๆ วัน^{๑๕}

ทั้งนี้การได้รับการสั่งสอนอย่างถูกต้องในแต่ละวัยของนักเรียน นักเรียนก็จะค่อย ๆ ซึมซับความรู้สึกลักษณะที่ต่าง ๆ เข้าไปในตัวเอง ความรักความเมตตาจะก่อตัวขึ้นในการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศของความรัก ความห่วงใย ความอบอุ่น เมื่อนักเรียนรับรู้ถึงความรู้สึกเหล่านั้นได้ เขาก็จะได้รับความกล้าหาญ ความเข้มแข็ง มีความตั้งใจอันแน่วแน่ที่เกิดจากการสั่งสอนที่ให้นักเรียนมีวินัยในตัวเอง เมื่อนักเรียนต้องออกไปดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกโรงเรียนแล้ว นักเรียนก็จะมีคามเชื่อมั่นและพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกได้ดี

๓) ปัญญาศึกษา

สัตยะ (ความจริง)^{๑๖}

เมื่อนักเรียนถูกพัฒนาความประพฤติชอบและความสงบแล้ว จิตใจก็จะได้รับการยกระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ ไปสู่ระดับจิตเหนือสำนึก เมื่อนั้นนักเรียนก็จะเกิดปัญญา และสามารถตระหนักถึงความจริงว่ามนุษย์นั้นเป็นหนึ่งเดียวกับทุกสิ่ง จิตเหนือสำนึกจะเป็นครูและตัวชี้แนะทางที่ดีให้กับนักเรียน นักเรียนสามารถใช้ปัญญายังรู้อันได้จากจิตสำนึกที่สูงกว่ามาใช้แก้ปัญหาทุก ๆ อย่างและปัญญายังรู้ยังจะช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ในทุก ๆ ศาสตร์วิชาความรู้ และทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในทุก ๆ สิ่งที่ต้องการกระทำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนในด้านสติปัญญาประกอบ ธรรมชาติของมนุษย์มักมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้เกี่ยวกับทุกสิ่งรอบตัว มีความอยากรู้ที่จะค้นพบความจริงและมนุษย์มักเริ่มต้นการค้นหาของตนเองด้วยการออกไปข้างนอกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง แต่มักลืมนึกถึงที่ค้นหาความจริงภายในตัวเองนั่นคือปัญญา และหนทางที่จะพัฒนาปัญญาของนักเรียนคือการมุ่งพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนให้สูงขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญาจนนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและการดำเนินชีวิต

การจัดการเรียนการสอนที่มีอิสระให้กับนักเรียนอย่างเต็มที่ของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยานั้น เกิดจากความเชื่อมั่นว่า การปลูกฝังจิตสำนึกของคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้กับนักเรียนอยู่ตลอดเวลาจะส่งผลให้นักเรียนสามารถแยกแยะข้อมูลที่ดีและข้อมูลที่ไม่เป็นประโยชน์กับตนเองได้ เช่น เรื่องการเรียนรู้ผ่านสื่อการสอนทางเทคโนโลยีอย่างการหาข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต ที่ครูจะให้นักเรียนได้เรียนรู้บ้างในบางเวลา โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาก็เชื่อมั่นว่า นักเรียนในโรงเรียนจะสามารถแยกแยะข้อมูลที่ควรปฏิเสธ หรือยอมรับได้ตามความเหมาะสมที่นักเรียนมีข้อมูลอยู่ในตัวเอง จึงสามารถรับทราบข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องด้วยจิตสำนึกของตนเอง

อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาก็จะเหมือนกับโรงเรียนอื่นทั่ว ๆ ไป ยกเว้นเพียงแต่โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาจะบูรณาการคุณธรรมในทุกวิชา^{๑๗} เท่านั้น และ

^{๑๕} Loraine Burrows. *Education in Human Values*, (Bangkok : Institute of Satyasai Education, 1998), p. 102.

^{๑๖} ดุราละเอียดโน ที.สี ๙/๓-๔/๕; ๐๖.ทส.๒๔/๙๙/๒๑๙.

^{๑๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *การศึกษาฉบับง่าย*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๔๑-๔๓.

บางครั้งก็นำเอาทุกวิชามายูบรวมการให้เป็นเรื่องเดียวกัน แทนที่จะแยกการเรียนการสอนรายวิชา คณิตศาสตร์ แยกการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศาสตร์ แยกการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ทางโรงเรียนก็จะมีการสอนที่ทำให้นักเรียนได้เข้าใจว่าความเป็นจริงในชีวิตจริงนั้น มนุษย์ต้องอาศัย ทุกอย่างพร้อมกัน สรรพสิ่งทั้งหลายต่างต้องพึ่งพากัน เราเป็นส่วนหนึ่งเดียวกันของทุกสิ่ง การเรียนก็ เช่นกัน ไม่ควรแยกการเรียนรู้ไปคนละเรื่องคนละวิชา ซึ่งจะทำให้นักเรียนเห็นความจริงว่าวิชา เหล่านี้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในขณะเดียวกันโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาก็เชื่อว่า การที่จะให้เกิดผลดี ในการเรียนรู้ คือ การสร้างสังคมรอบตัวนักเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การส่งนักเรียนออกไป เรียนรู้ตามสังคมรอบข้างของโรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น แพทย์แผนโบราณ แพทย์แผนไทย การ เรียนรู้เรื่องสมุนไพร การปลูกข้าวทำนาซึ่งทางโรงเรียนจะมีแปลงข้าวของโรงเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วม ในการปลูกตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งการเก็บเกี่ยวที่สามารถนำข้าวที่ปลูกนั้นมา ใช้บริโภคกันใน โรงเรียนเป็นการปลูกฝังการเรียนรู้ที่จะรู้จักพึ่งพาตนเองได้ การอยู่ได้ด้วยตนเอง ตามระบบเศรษฐกิจ พอเพียง รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียนมาสอนทำสบู่ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **สำราญ วงศ์คำพันธ์** ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนเมตริ จิตไทย-อเมริกัน” พบว่า ไตรสิกขาเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ที่ทั้งเป็นหลักการและวิธี ปฏิบัติเพื่ออบรมกาย วาจา และจิตให้เจริญงอกงามในคุณธรรม โดยเฉพาะศีลเป็นขั้นตอนประพฤติ ปฏิบัติเบื้องต้นของชีวิตที่มีความสัมพันธ์อย่างถูกต้องกับสิ่งแวดล้อมและเพื่อนมนุษย์ตั้งแต่การดู การ ฟัง การกิน การทำ การคิด เป็นต้น สมาธิ เป็นขั้นตอนที่สองที่ให้ความสำคัญการรักษาคิดด้วยคุณภาพ และคุณธรรม ส่วนขั้นตอนสุดท้าย คือ ปัญญา ที่สำคัญคือหลักการเหตุและผล การศึกษาไตรสิกขา คือ เพื่อคุณภาพชีวิต อิศราภาพจากการยึดติด เป็นไปเพื่อคุณประโยชน์ต่อบุคคลและประโยชน์ร่วม กระบวนการสอน และประยุกต์ใช้ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนเมตริจิตไทย-อเมริกัน ได้ให้ ความสำคัญกฎระเบียบ วินัย และข้อปฏิบัติ กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เป็นไปเพื่อส่งเสริมหลัก ศีลธรรมและจริยธรรมตามวิถีพุทธหรือเรียกว่าเป็นไปตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ผล กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนเมตริจิตไทย-อเมริกันได้ออกผลในแนวทางที่ดี เช่น ผลที่ เกิดกับตัวผู้เรียน คือ ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางด้านกาย ศีล จิตใจ และทางด้านปัญญาเป็นอย่างดี และผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนคือ โรงเรียนได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่น ศรัทธา และได้รับความร่วมมือจาก ชุมชน ส่วนวัดในชุมชนได้ศาสนทายาทเป็นกำลังส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้ เนื่องด้วยได้ ดำเนินการตามหลักการคือ มีความเห็นที่ถูกต้อง มีบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่ดีและมีการประเมินใน ที่สุด^{๑๘}

^{๑๘} สำราญ วงศ์คำพันธ์, “กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนเมตริจิตไทย-อเมริกัน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

๓.๓ การจัดการของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

๓.๓.๑ บริบทการบริหารโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

๑) ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

(๑) โรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนา วัดชัยบอนวิทยา เลขที่ ๔๔๙ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกันจุก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ ๖๗๑๖๐ โดยพระครูสิริพัชรการ รองเจ้าคณะอำเภอบึงสามพัน เปิดสอนระดับอนุบาล ถึงประถมศึกษา เน้นกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประเภทสามัญศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓ สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๒) เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล ๑ - การศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๓) มีเขตพื้นที่บริการ ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านชัยบอน หมู่ ๗, ๑๐, ๑๔ บ้านเขารวก หมู่ ๘ บ้านชัยตะเคียนทอง หมู่ ๙ ตำบลเพชรละคร อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒) ข้อมูลด้านการบริหาร

(๑) ชื่อผู้บริหาร พระครูสิริพัชรการ วุฒิกการศึกษา พ.ธ.บ.สาขาพุทธศาสตร์บัณฑิต, ร.ป.ม., สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ดำรงตำแหน่ง ผู้ทำการแทนผู้รับใบอนุญาต/ผู้จัดการ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน

(๒) คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

(๓) ชื่อผู้อำนวยการ นายประโชค แสงสระคู วุฒิกการศึกษา ศศ.ม สาขาบริหารการศึกษา ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕

(๔) ชื่อผู้อำนวยการโรงเรียน นายสนั่น โกหนองแขว วุฒิกการศึกษา ปริญญาโท (ศศ.ม) สาขาบริหารการศึกษา ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖-ปัจจุบัน

๓) ประวัติของโรงเรียน ปรัชญา คำขวัญ ของสถานศึกษา

ที่ตั้ง โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ ๔๔๙ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกันจุก อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รหัสไปรษณีย์ ๖๗๑๖๐ โทร.๐๙๐-๓๕๙-๔๖๔๐, ๐๘๖-๔๔๑-๔๑๗๗ ในเนื้อที่จำนวน ๕๐ ไร่ ๖๔ ตารางวา

พ.ศ.๒๕๔๘ พระครูสิริพัชรการ ได้ขออนุญาตจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์^{๓๙} โดยมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะพัฒนาการศึกษาให้แก่บุตรหลานและบุคคลทั่วไป ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง จึงจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ขึ้น

พ.ศ. ๒๕๕๐ พระครูสิริพัชรการ ได้ขออนุญาตตั้งศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประเภทสามัญศึกษา มีชื่อว่า “โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา” โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

พ.ศ. ๒๕๕๒ โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เปิดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.๑ -ป.๖)

^{๓๙} อ้างใน กรมการศาสนา, คู่มือการปฏิบัติงานการถ่ายโอนภารกิจศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในศาสนสถานให้องค์กรปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศุภสภา, ๒๕๕๖).

พ.ศ. ๒๕๕๒ โรงเรียนได้ก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมจำนวน ๑ หลัง เป็นอาคารแบบ (ค.ล.ส.) คอนกรีตเสริมเหล็ก ๑ ชั้น ๑๐ ห้อง โดยได้รับเงินอุดหนุนจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเป็นเงิน ๔,๒๐๐,๐๐๐ บาท (สี่ล้านสองแสนบาทถ้วน)

ปัจจุบัน โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖) รวมมีนักเรียนทั้งสิ้น ๑๙๔ คน (๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๖) ผู้บริหาร คณะครู บุคลากร รวมจำนวนทั้งสิ้น ๗ คน บริหารในรูปแบบคณะกรรมการ มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารภายใน มีพระครูสิริพัชรการ เจ้าอาวาสวัดชัยบอน เป็นผู้แทนผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

- ดำเนินกิจการด้วยทุนของวัดชัยบอนที่ได้รับบริจาคที่ดินสร้างอาคารเรียน
- ได้รายหัวเป็นรายบุคคล

๓.๓.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อเป็นการวางรากฐานการศึกษาของเด็กอนุบาลให้มีความรู้เพื่อเข้าเรียนชั้นสูงขึ้นต่อไป

๒. เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย

๓. เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมของผู้ปกครองให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก

๔. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัย เต็มศักยภาพ

๕. เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนา และหลักการศึกษา ของเด็กปฐมวัย

๖. เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้

๗. เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน^{๒๐} ได้อาศัยเด็กเป็นสื่อสัมพันธ์

๘. เพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

๑) การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน

(๑) สอนวิชาสามัญศึกษา

(๒) สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

๒) ระยะเวลาในการเรียน

เวลาตั้งแต่ ๐๘.๓๐ น. ถึงเวลา ๑๕.๓๐น. พักกลางวันเวลา ๑๑.๓๐น.-๑๒.๓๐น.

๓) การรับนักเรียนของแต่ละปี

ระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๔) การหยุดเรียนของแต่ละปีการศึกษา

(๑) หยุดเรียนวันเสาร์ - วันอาทิตย์

^{๒๐} พระมหาสมควร ธมฺมธโร, "บทบาทผู้ปกครองในการอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ วัดพรหมสุวรรณสามัคคี เขตบางแค กรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓) หน้า ๗๑.

(๒) หยุดตามวันหยุดของทางราชการ

๕) การเปิด - ปิดภาคเรียนของแต่ละปี

ภาคเรียนที่ ๑ เปิดเรียน ๑๖ พฤษภาคม - ๑๐ ตุลาคม

ภาคเรียนที่ ๒ เปิดเรียน ๑ พฤศจิกายน - ๓๑ มีนาคม

๖) เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำการพัฒนา^{๒๑}

๗) อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

ความรู้ดี ความสามารถดี ความประพฤติดี

๘) คำขวัญโรงเรียน

มุ่งมั่น หมั่นศึกษา หาความรู้ เชิดชูคุณธรรม นำสู่การพัฒนา

๙) ธงประจำโรงเรียน

เหลือง หมายถึง ความเจริญก้าวหน้า

ฟ้า หมายถึง ความร่มเย็นเป็นสุข

๑๐) อักษรย่อประจำโรงเรียน ว.ว.

(๑) ว. หมายถึง วัดชัยบอน

(๒) ว. วิทยา แปลว่า ความรู้

๑๑) ตราประจำโรงเรียน

๑๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

๑. สอนวิชาสามัญศึกษา

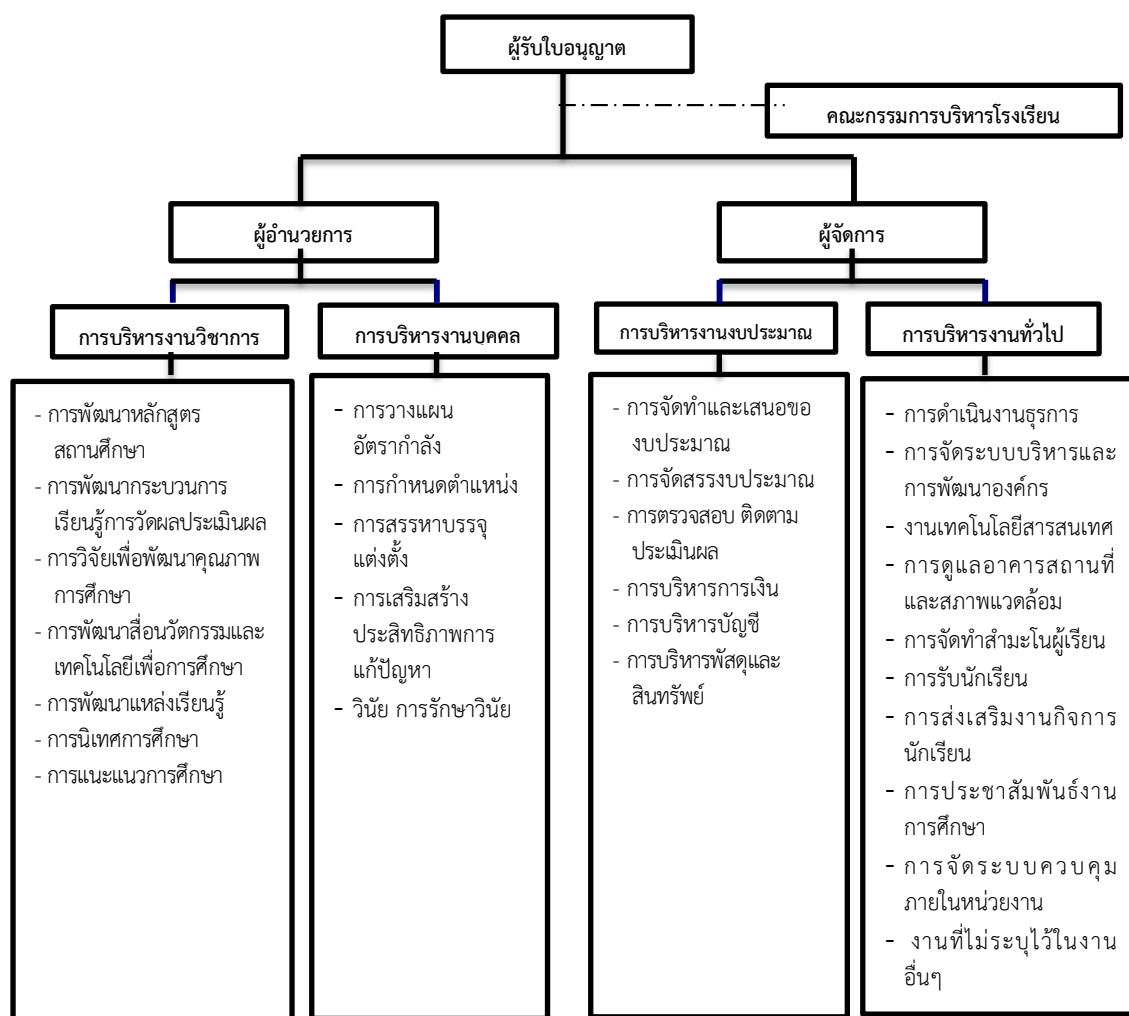
๒. สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

๑๓) โครงสร้างการบริหารของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น ๔ ด้านได้แก่ด้าน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารยึดหลักการบริหาร/เทคนิคการบริหารแบบ PDCA^{๒๒}

^{๒๑} พระมหาเดชศักดิ์ ธีรปัญญา, “จริยศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๙๕.

^{๒๒} โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา, แผนการปฏิบัติการประณตศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘, (อัสสัมชัญ) หน้า ๑-๔.

แผนภูมิที่ ๑ โครงสร้างการบริหารการจัดการโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา^{๒๓}

^{๒๓} โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา, แผนการปฏิบัติการประถมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘, (อัคราเนนา).

๓.๓.๓ ทิศทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

๑) วิสัยทัศน์ (Vision)

คุณธรรมเด่น เน้นวิชาการ สืบสานภูมิปัญญาไทย ก้าวไกลเทคโนโลยี ใช้วิถีชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียง

๒) พันธกิจ (Mission)

๑. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์

๒. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรสถานศึกษา

๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ

๔. ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า

๕. จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ปฏิบัติตามวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

๖. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยนำมาประยุกต์ใช้

๗. ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น

๘. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา

๓) เป้าหมาย

๑. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์

๒. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรสถานศึกษา

๓. ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ

๔. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า

๕. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

๖. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๗. สถานศึกษามีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น

๘. สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา

๔) เอกลักษณ์ของโรงเรียน

มีวินัย ใฝ่คุณธรรม นำการพัฒนา

๕) อัตลักษณ์ของโรงเรียน

ความรู้ดี ความสามารถดี ความประพฤติดี^{๒๕}

^{๒๕} โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา, แผนการปฏิบัติการประถมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘, หน้า ๑๐.

๓.๓.๔ สภาพชุมชน

๑) สภาพชุมชนโดยรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนชนบท มีประชากรอาศัยโดยประมาณ คน บริเวณใกล้เคียงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน

อาชีพหลักของคนในชุมชนมีทั้งประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และรับราชการ บริเวณโดยรอบเหมาะสำหรับการเพาะปลูก

ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษาขององค์กรบริหารส่วนตำบลกันจู ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

๒) ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ ๖ – ปริญญาตรี

อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี ๖๕,๐๐๐ บาท

จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว ๕ คน^{๒๖}

จากการศึกษาการจัดการของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา สรุปได้ว่า โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา เป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประเภทสามัญศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓ สำนักคณะกรรมการ การส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยถึง-ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เปิดสอนเพื่อเป็นการสงเคราะห์ และส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

๓.๔ สรุป

๓.๑ หลักการบริหารทั่วไปของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

บริบทการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ได้แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนเป็นรูปแบบคณะกรรมการ มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการบริหารภายใน มีพระครูสิทธิพัชรากร เจ้าอาวาสวัดชัยบอน เป็นผู้แทนผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ความสำคัญของการจัดการศึกษาถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับต้องร่วมมือกันดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องทางวิชาการ เพื่อเป็นการวางรากฐานการศึกษาของเด็กอนุบาลให้มีพื้นฐานความรู้เพื่อเข้าเรียนชั้นสูงขึ้นไป เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อเป็นการสงเคราะห์แบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัย เต็มศักยภาพ เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาและหลักการศึกษา ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้สามารถช่วยตัวเองได้ และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน ได้อาศัยเด็กเป็นสื่อสัมพันธ์ และเพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

^{๒๖} โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา, แผนการปฏิบัติการประถมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘, หน้า ๘.

๓.๒ การบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

การบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา ได้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยาได้นำแนวคิดตามหลักไตรสิกขามาบริหารจัดการศึกษา โดยท่านพระครูสิริพัชรากร เป็นผู้บริหารได้นำแนวคิดทางการศึกษาตามหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ และนายสนั่น โกหนองแขง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา นำมาเป็นพื้นฐานของการดำเนินการจัดระบบ และกลไกในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา เป็นกระบวนการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา เป็นการบริหารจัดการศึกษาโดยบูรณาการกระบวนการโรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเรียนรู้หลักจริยธรรมที่สัมพันธ์ด้วยหลักสังคัม (ศีล) ความสงบสุข (สมาธิ) และให้นักเรียนมีความรู้ ใช้สติปัญญาที่รอบคอบ (ปัญญา) ซึ่งนักเรียนจะต้องลงปฏิบัติจริง มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ต่อบทบาทหน้าที่ของนักเรียน มีการกำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ กิจกรรม และการประเมินในที่สุด การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับจิตใจมนุษย์ สามารถเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยที่ดีให้กับมนุษย์ได้ รวมถึงปลูกฝังความคิดเรื่องการเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ให้กับนักเรียนได้ จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงของมนุษย์ ซึ่งมีแนวคิดเบื้องต้นของการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ต่อไป

๓.๓ การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา

จากการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา สรุปได้ว่า โรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนา วัดชัยบอน โดยพระครูสิริพัชรากร รองเจ้าคณะอำเภอบึงสามพัน เปิดสอนระดับอนุบาล ถึงประถมศึกษา เน้นการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓ สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ